

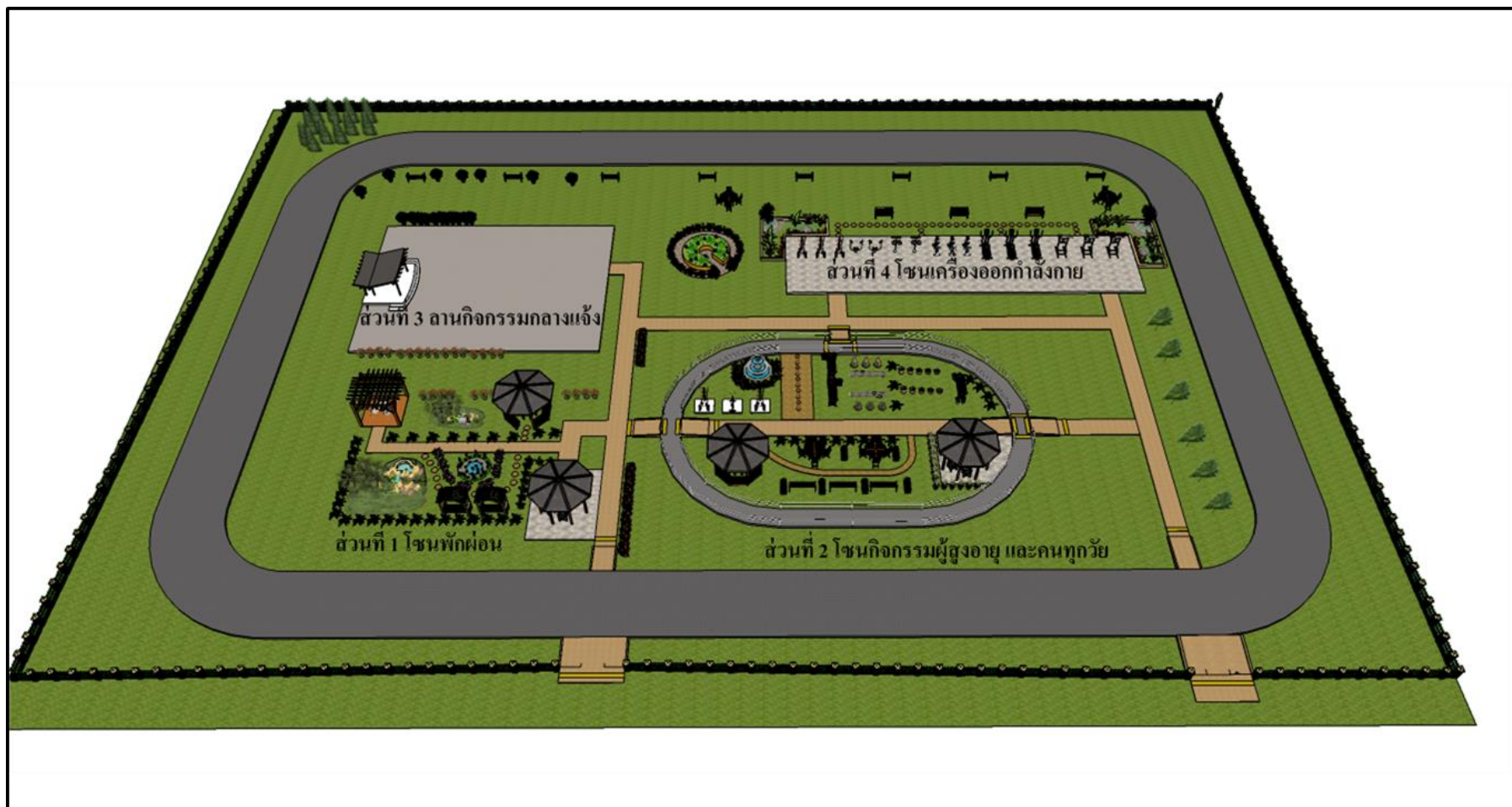
การออกแบบสวนสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนทุกวัย

Design for Public Parks to Facilitate the Needs of Older People, People with Special Needs and Other Users of All Ages

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดนิรันดร์ เพชรรัตน์
ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สวนสาธารณะ เป็นบริเวณที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยส่วนใหญ่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้จัดทำ แต่ในปัจจุบันหน่วยงานภาคเอกชนอาจเป็นผู้สร้างสวนสาธารณะแล้วมอบให้เป็นสาธารณะสมบัติ รูปแบบสวนสาธารณะแบ่งได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กิจกรรมการพักผ่อนหรือนันทนาการแบบผ่อนคลาย (Passive Recreation) และกิจกรรมนันทนาการแบบกระฉับกระเฉง (Active Recreation) สวนสาธารณะที่ดีต้องมีองค์ประกอบทางกายภาพที่ทำให้รู้สึกถึงการต้อนรับและความสะดวกสบายสำหรับประชาชนทุกกลุ่มในสังคม อีกทั้งควรเป็นสถานที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และผู้พิการ นอกจากนี้การออกแบบสวนสาธารณะให้เป็นสถานที่สาธารณะที่ดี ต้องเป็นบริเวณที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย (Uses and Activities) มีความปลอดภัยสะอาดและดึงดูดใจ (Comfort and Image) และเป็นสถานที่สำหรับผู้คนจะได้มาพบปะสังสรรค์กัน (Sociability)

แนวความคิดในการจัดรูปแบบสวนสาธารณะที่อำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการและคนทุกวัยในชุมชน ที่จัดทำขึ้นดังแสดงในรูปที่ 1 โดยจัดองค์ประกอบทางกายภาพของสวนสาธารณะที่ทำให้รู้สึกถึงการต้อนรับและความสะดวกสบาย เช่น การจัดให้มีม้านั่ง การจัดสวนที่สวยงามร่มรื่น มีระบบทางเท้าที่ดี มีการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ และผู้สูงอายุ มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุและคนทุกวัย มีพื้นผิวสัมผัสสำหรับผู้พิการทางสายตา และมีซุ้มพักผ่อนที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสำหรับผู้ใช้วีลแชร์ จัดรูปแบบสวนสาธารณะให้มีทางวิ่งโดยรอบ และแบ่งพื้นที่ภายในสวนสาธารณะเพื่อตอบสนองการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันทั้งหมด 4 คือ ส่วนที่ 1 โซนพักผ่อน ส่วนที่ 2 โซนกิจกรรมผู้สูงอายุ ส่วนที่ 3 โซนลานกิจกรรมกลางแจ้ง และ ส่วนที่ 4 โซนเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง ดังที่แสดงในรูปที่ 2-7 ตามลำดับ สำหรับรูปแบบพื้นที่ย่อยทั้ง 4 ส่วน มีการจัดองค์ประกอบให้มีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน นอกจากนี้ ในกรณีที่มีพื้นที่จำกัดยังสามารถเลือกจัดสวนสาธารณะแบบแยกส่วนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชุมชนแต่ละแห่ง

รูปที่ 1 แนวความคิดการออกแบบสวนสาธารณะที่มีการจัดพื้นที่เพื่อกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนทุพพลภาพ

สวนสาธารณะส่วนที่ 1 โชนพักผ่อน แสดงในรูปที่ 2 เป็นส่วนที่จัดพื้นที่ให้มีองค์ประกอบทางกายภาพ ทำให้รู้สึกถึงการต้อนรับและความสะดวกสบาย เช่น การจัดให้มีที่นั่ง การจัดสวนที่สวยงามร่มรื่น มีจัดระบบทางเท้าที่ดี มีการอำนวยความสะดวกต่อผู้พิการ และผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังจัดซุ้มพักผ่อนที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสำหรับผู้พิการ

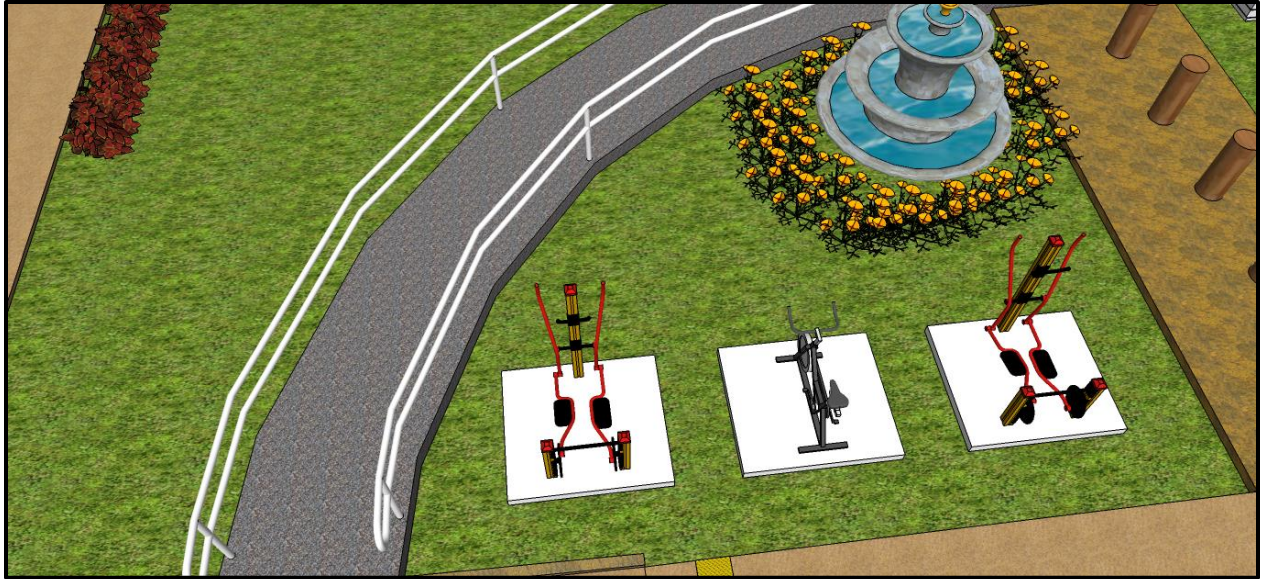

รูปที่ 2 ภาพขยายสวนสาธารณะโชนพักผ่อน

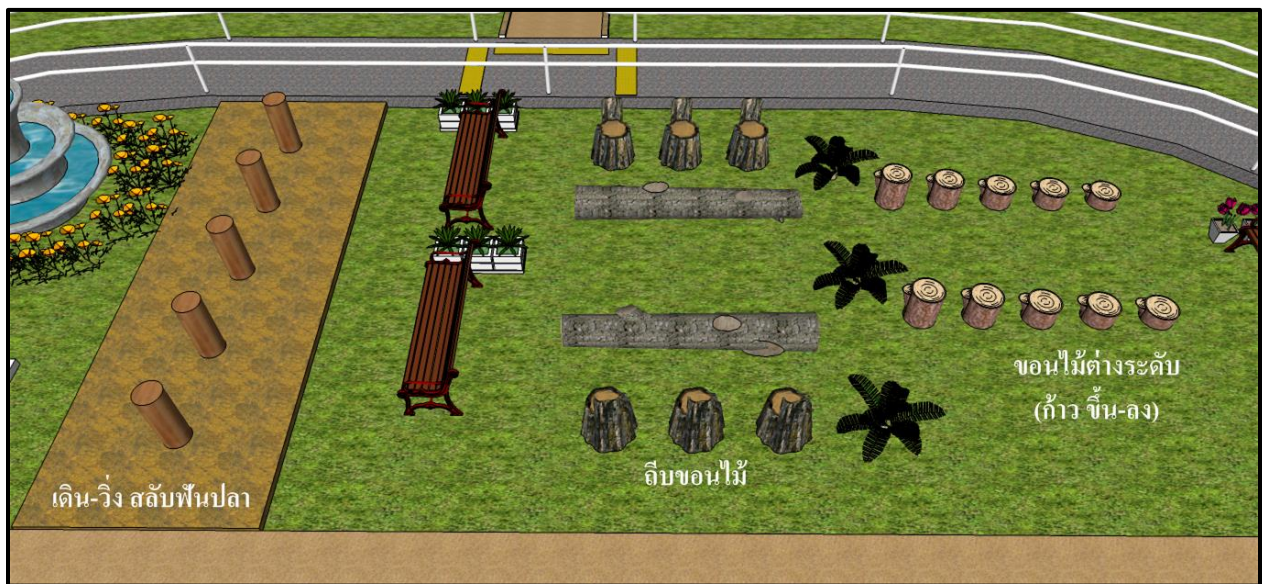
สวนสาธารณะส่วนที่ 2 โซนกิจกรรมผู้สูงอายุและคนทุพวิสัย (ในรูปที่ 3-5) เป็นส่วนที่จัดองค์ประกอบ เพื่อตอบสนองกิจกรรมนันทนาการแบบผ่อนคลาย และแบบกระฉับกระเฉง ซึ่งเน้นความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ มีระบบทางเท้าที่ดี พื้นทางเดินเรียบ จัดทำทางลาดเมื่อมีพื้นที่ต่างระดับ จัดชั้มพักผ่อนที่ผู้ใช้วีลแชร์สามารถเข้าถึงได้ และจัดพื้นที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ทางเดินโดยรอบที่มีราวจับ เพื่อให้ผู้สูงอายุเดินออกกำลังกาย (รูปที่ 3) จัดให้มีเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้งที่ควรเน้นการออกกำลังกายเพื่อบริหารกล้ามเนื้อใหญ่ (วิไล คุปต์นิริตศิษกุล, มมป.) เช่น จักรยาน อุปกรณ์บริหารหัวไหล่และบริหารข้อสะโพก แบบโยกเท้าเดินหน้าถอยหลังแบบไม่ยกเท้า (รูปที่ 4) และจัดให้มีอุปกรณ์ออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ (บรรลุ ศิริพานิช, 2551) เช่น การก้าวขึ้นลง การดึงขนไม้ และการเดินวิ่งสลับฟันปลา (รูปที่ 5) นอกจากนี้ยังจัดสวนให้มีความสวยงาม บรรยากาศร่มรื่น เหมาะแก่การพักผ่อนของผู้สูงอายุและคนทุพวิสัย

รูปที่ 3 ภาพขยายสวนสาธารณะโซนผู้สูงอายุ

รูปที่ 4 ตัวอย่างเครื่องออกกำลังกายที่เน้นการบริหารกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

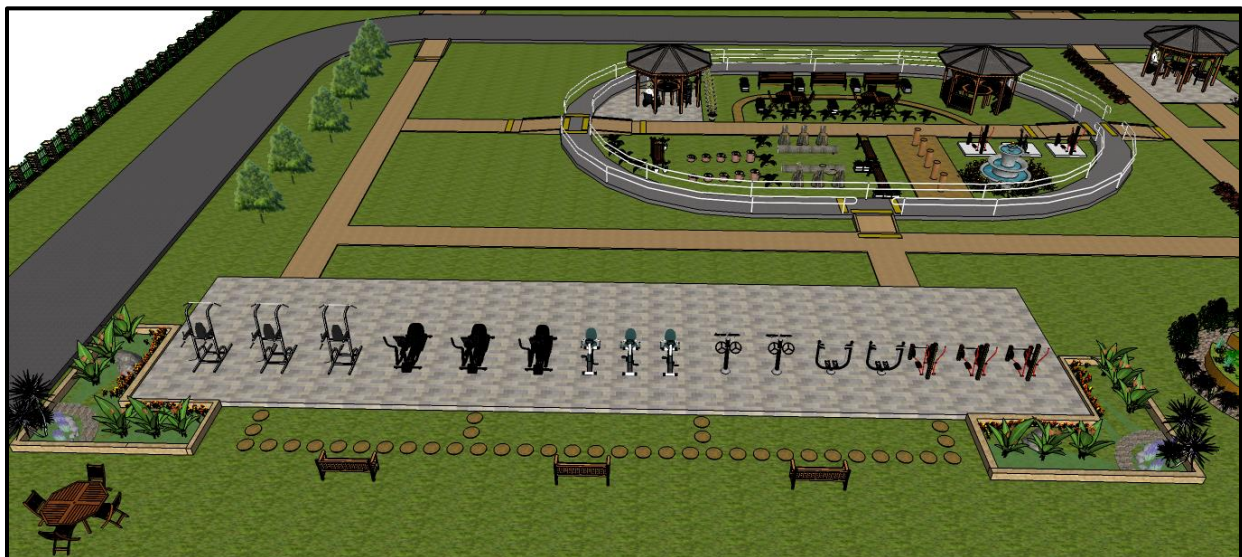
รูปที่ 5 ตัวอย่างอุปกรณ์ออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

สวนสาธารณะส่วนที่ 3 โซนลานกิจกรรมกลางแจ้ง (รูปที่ 6) เป็นส่วนที่จัดให้เป็นลานกิจกรรมกลางแจ้ง สำหรับออกกำลังกายร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น เต้นแอโรบิก กายบริหารแบบซิงก โยคะ รำมวยจีน หรือทำกิจกรรมอื่นตามความเหมาะสม

สวนสาธารณะส่วนที่ 4 โซนเครื่องออกกำลังกาย เป็นส่วนที่จัดองค์ประกอบเพื่อตอบสนองกิจกรรมนันทนาการแบบกระฉับกระเฉง โดยเตรียมเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้งสำหรับกิจกรรมออกกำลังกาย ดังแสดงตัวอย่างเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้งในรูปที่ 7

รูปที่ 6 ภาพขยายสวนสาธารณะโซนลานกิจกรรมกลางแจ้ง

รูปที่ 7 ภาพขยายสวนสาธารณะส่วนที่ 4 โซนเครื่องออกกำลังกาย

บรรณานุกรม

บรรลุ ศิริพานิช, (2551), การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ, ครั้งที่ 8, หมอชาวบ้าน กรุงเทพฯ
วิไล คุปต์นิริติชัยกุล, (มมป.),การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ (Exercise for the Elderly)